

авіації та залишається незавершеним питання настання цієї відповідальності.

Література

1. Нашинець-Наумова А. Питання забезпечення інформаційної безпеки в цивільній авіації. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2013. № 2 (96). С. 96-99.

2. Кучерявенко М.П. Податкове право України: академічний курс: підручник. Київ: Правова єдність, 2008. 701 с.

3. Золотар О. Правові основи захисту інформації в галузі цивільної авіації. *Правова інформатика*. 2008. № 2 (18). С. 42-51.

УДК 341.411.7: 343.712.5 (043.2)

Кулаксіз Ц.С., студентка,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

Науковий керівник: Дей М.О., к.ю.н., доцент

ДО ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА З ВИПАДКАМИ НЕЗАКОННОГО ВТРУЧАННЯ В ДІЯЛЬНІСТЬ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

З кожним днем цивільна авіація набуває нового значення, оскільки є важливою складовою транспортної системи і відіграє значну роль не лише для господарства, а й для глобалізованої економіки в цілому. Так як, ця сфера має вагомий вплив на суспільні процеси в світі, то на неї зосереджено величезну увагу всесвітньої спільноти. Авіаційні об'єкти є дуже уразливими до різних небезпечних та протиправних чинників, а також можуть самотійно нести небезпеку та значну загрозу для суспільства та навколишнього середовища, у разі недотримання закріплених правил безпеки. Безпечний та ефективний розвиток цивільної авіації повинен бути одним з першочергових питань сучасного світу.

В останні роки випадки незаконного втручання набули нових форм: використання повітряних суден як зброї масового враження; розміщення на борту повітряного судна вибухових речовин; враження військовими засобами цивільних повітряних суден та багато інших. Значну увагу зі сторони учених у міжнародному та вітчизняному праві привертає боротьба щодо актів незаконного втручання в діяльність цивільної авіації та шляхи їх вирішення з найменшими наслідками для людства та природи, що зумовлює актуальність питання.

У 2010 та 2014 рр. у сфері міжнародного повітряного права з'явилися нормативно-правові акти, які більш широко та конкретно

регулювали дане питання і надали змогу детально стежити за перебігом дій суб'єктів цивільної авіації. Серед таких документів: Пекінська конвенція 2010 р., Пекінський протокол від 10 вересня 2010 р. та Монреальський протокол від 4 квітня 2014 р. Кожен із перерахованих документів доповнює загальну картину щодо регулювання протидії незаконного втручання в діяльність цивільної авіації.

Довгий час дане питання нівелювалося, оскільки не було чіткого визначення термінології у цій сфері. Лише у 2006 році у восьмій редакції Додатку 17 до Чиказької конвенції 1944 р. з'являється дефініція та перелік актів незаконного втручання, які визначаються як акти або спроби вчинення актів, що створюють загрозу безпеці цивільної авіації та повітряного транспорту [1, с. 117].

Не дивлячись на чітке визначення термінології даного питання, до сих пір існують проблемні аспекти, які не знайшли конкретного розмежування. Наприклад, від звичайного незаконного захоплення повітряного судна слід відрізнити так зване «повітряне піратство». Необхідність такої диференціації, в першу чергу, пов'язана з тим, що і Токійська, і Гаазька конвенція стосуються тільки дій, скоєних особами, що перебувають на борту повітряного судна під час польоту. Навпаки, піратство, як воно визначене в ст. 101 Конвенції ООН з морського права 1982 р., вчиняється не особами, що перебувають на борту повітряного судна, а екіпажем чи пасажирями іншого судна чи літального апарату [1, с. 122].

Щодо відповідальності за вчинені дії у сфері цивільної авіації, то варто вказати, що Пекінський протокол 2010 р. встановлює відповідальність юридичних осіб за незаконне захоплення повітряного судна (погрозу, спробу, організацію, участь, допомогу, а також змову чи сприяння в таких діях) посадовими особами, відповідальними за управління цією юридичною особою [2].

Поряд з регулюванням даної галузі міжнародними актами знаходиться діяльність міжнародних урядових організацій у протидії актам агресії в цивільній авіації. Міжнародна організація цивільної авіації є центральним елементом у цьому питанні. Дана організація заснована відповідно до Чиказької конвенції про цивільну авіацію 1944 року, є спеціалізованою установою ООН, що займається організацією і координацією міжнародного співробітництва держав у всіх аспектах діяльності цивільної авіації.

Статутною метою ІКАО є забезпечення безпечного, упорядкованого розвитку міжнародної цивільної авіації у всьому світі й інші аспекти організації та координації міжнародного співробітництва з усіх питань цивільної авіації, у тому числі

міжнародних перевезень. Відповідно до п. а, г ст. 44 Глави VII Частини II Конвенції про міжнародну цивільну авіацію Цілями і завданнями Організації є розробка принципів і методів міжнародної аеронавігації та сприяння плануванню і розвитку міжнародного повітряного транспорту з тим, щоб: забезпечувати безпечний і упорядкований розвиток міжнародної цивільної авіації у всьому світі; сприяти безпеці польотів у міжнародній аеронавігації [3].

Авіаційна безпека знаходиться в основі фундаментальних цілей ІКАО. У тісній співпраці з усім співтовариством повітряного транспорту організація постійно прагне до подальшого поліпшення показників безпеки польотів авіації при збереженні високого рівня пропускної спроможності та ефективності. Це досягається за рахунок: розробки глобальних стратегій, що містяться в Глобальному плані забезпечення безпеки польотів і Глобальному аеронавігаційному плані; моніторинг тенденцій і показників безпеки; реалізація цільових програм безпеки для усунення недоліків безпеки та інфраструктури та ін. У всіх своїх чітко скоординованих діях щодо забезпечення безпеки польотів ІКАО прагне реалізовувати практичні і досяжні заходи щодо підвищення безпеки та ефективності у всіх секторах повітряної транспортної системи [4].

Підсумовуючи вищезазначене слід вказати, що не дивлячись на багатогранність міжнародної протидії актам незаконного втручання в діяльність цивільної авіації, існують ряд проблем, які потребують більш детального вивчення та дослідження задля дотримання безпеки людства та навколишнього середовища. У міжнародному середовищі наявні певні нормативно-правові акти та організації, які регулюють цю сферу, але вони не в силах справлятися з величезними об'ємами ситуацій, які відбуваються в наш час. Сфера протидії актам незаконного втручання в діяльність цивільної авіації потребує знаходження нових шляхів вирішення цієї проблеми.

Література

1. Філіппов А.В. Акти незаконного втручання в діяльність цивільної авіації: новації у міжнародному праві. *Міжнародне право*. 2018. С. 117-124.
2. Протокол про доповнення до Конвенції про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден від 10 верес. 2010 р. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/954_014.
3. Конвенція про міжнародну цивільну авіацію від 07 груд. 1944 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_038.
4. Safety Initiatives. International Civil Aviation Organization website. URL: <https://www.icao.int/safety/Pages/default.aspx>.